

Supplerende bemærkninger i forlængelse af mødet i Globaliseringsrådet den 1. december 2005

Uddannelser i verdensklasse – tre tværgående temaer

Indledende bemærkninger

- I oplæggene til Globaliseringsrådet fokuseres alt for meget på lange videregående uddannelser. Det glemmes, at de danske erhvervsuddannelser igennem mange år har været meget velanskrevne i udlandet, og at danske håndværkere i flere hundrede år, fx som navere, har været ude i verden og opnået høj international anerkendelse. Danske håndværkere, der er rejst til USA eller Australien, har kunnet etablere sig som selvstændige og bruge deres faglige viden til at skabe et levebrød i udlandet.
- Internationaliseringen skaber større kulturforståelse – ikke kun gennem turistrejser, men også gennem erhvervsarbejde i udlandet, enten for danske virksomheder eller i udenlandske virksomheder. Men også mulighederne for udlændinges arbejde i Danmark er vigtig for at fremme den interkulturelle kommunikation. Dette vil være med til at sikre den danske velstand i form af øget konkurrencedygtighed på det internationale marked.
- Det er væsentligt at få det globale udsyn ind i bekendtgørelser, læseplaner mv. Der skal opstilles klare og synlige mål for de studerende. Hvad kan de internationale elementer i uddannelsen bruges til. En obligatorisk del af uddannelsen kan bestå af et udlandsophold, fx i form af hospitanttjeneste, praktikant/stagiaire ordninger med mulighed for at få merit for opnåede kompetencer og mulighed for at få finansieret uddannelsen og at få evt. SU med til udlandet.
- Vekselvirkningsprincippet i Danmark er unikt og efterspurgt i udlandet. Der bør derfor åbnes for bedre muligheder for at tage teori i Danmark og praktik i udlandet eller omvendt. PIU (praktik i udlandet) under Cirius bør derfor udvides til også at omfatte lande uden for EU og EFTA, fx Kina, Vietnam m.fl.

AER-systemet fungerer fortrinligt, men der mangler et lignende system for så vidt angår HTX og KVU – altså en form for udvidet AER. En enkelt skole sender således ca. 300 unge mennesker om året i korte og længerevarende praktikophold i udlandet. Mange steder i udlandet er denne skole bedre kendt end de lokale skoler i området. De udenlandske arbejdsgivere er meget begejstrede for det danske vekseluddannelsessystem.

- Det er nødvendigt at udbyde danske uddannelser på engelsk, så det at kunne dansk ikke bliver en barriere. Det er således også vigtig at vægte sproglige og interkulturelle kompetencer ved ansættelse af lærere eller ved læreres efteruddannelse. Lærernes sprogkompetencer er ofte ikke tilstrækkelige. Der bør også etableres en form for swap-model, så internationale/udenlandske undervisere kan være rollemodeller. Der bør ligeledes være et korps af internationale gæsteforelæsere/-lærere med spidskompetencer, som institutionerne kan trække på både som undervisere og som ressourcerpersoner i forbindelse med udvikling af uddannelser.

Foreningen af Skoleledere har en række idéer og konkrete forslag på følgende områder:

- **Hvordan styrker vi det globale udsyn i uddannelserne?**

Det er vigtigt, at der i uddannelserne indlægges internationale elementer, som på et tidligt tidspunkt kan skærpe de studerendes motivation/interesse for det internationale/globale. Der bør også indlægges muligheder for sproglig træning, dvs. decideret sprogundervisning eller anvendelse af engelsk undervisningsmateriale samt gennemførelse af undervisningselementer på engelsk.

Det er også vigtigt, at de studerende får en forståelse af den internationale arbejdsdeling, hvor Danmark indgår som videnstung arbejdskraft med højt uddannelsesniveau og høj løn. Vi kan styrke udsynet ved at tilrettelægge undervisnings forløb der tager afsæt i den globale verden – formulere problemstillinger på engelsk, anvende internationale standarder, have kontakt med andre lande, udveksle, interagere på nettet etc. Undervisere skal opleve, at det internationale er blevet en integreret del af forventningerne.

- **Hvordan får vi flere unge til at tage studieophold i udlandet?**

Hovedproblemet med at tage studieophold i udlandet ligger for en del studerende i, at de skal turde samt være motiverede for at gøre det. Der eksisterer barrierer af både holdningsmæssig og økonomisk karakter blandt de studerende. Det holdningsmæssige kan bearbejdes gennem en øget motivering og klargøring af de studerende, så de indser, at et studieophold i udlandet på mange måder bidrager til at udvikle dem som mennesker samt give kompetencer til at arbejde i en fremmed kultur, kontekst, bedre jobmuligheder senere mv.

De økonomiske støttemuligheder i forbindelse med de studerende ophold i udlandet anses af mange studerende for ikke at være tilstrækkelige og for bureaukratiske i deres administration.

Skolerne bør derfor øge indsatsen overfor de studerende med henblik på at øge antallet af studieophold i udlandet – det gælder indsatsen overfor de unge samt ikke mindst holdningsændringer hos en del af skolernes ansatte lærere og ledere. Det skal gøre økonomisk attraktivt at tage dele af uddannelsen i udlandet. Hvordan belønningen skal finde sted kan være og bør være et individuelt anliggende.

- **Hvordan får vi flere dygtige udenlandske studerende til Danmark?**

Først og fremmest gælder det om, at vi leverer uddannelser af høj kvalitet i en international sammenhæng. Hvis de udenlandske studerende oplever kvalitet i dansk uddannelse, tror vi på, at det på lang sigt vil tiltrække flere, og at søgningen vil være vedvarende. Hertil kommer, at uddannelserne i Danmark skal udbydes på engelsk, da kun nogle få er i stand til at følge uddannelser, der leveres på dansk.

Det er også vigtigt, at udenlandske studerende kan tilbydes muligheder for at arbejde under længere studieophold og derved supplere deres indtægt og klare de høje danske leveomkostninger. En anden mulighed er at tilbyde de studerende favorable boligvilkår.

For udenlandske studerende, der skal betale (tuition fee) for uddannelsen, er det vigtigt, at den pris, de skal betale, matcher deres evne til at betale, uddannelsesniveaut samt kvalitet og den markedspris, der gælder for den pågældende uddannelse.

Endelig er det af afgørende betydning, at hele processen med arbejds-/opholdstilladelse, visum og optagelses procedurer er hurtige, gennemskuelige og retfærdige. (Til eksempel kan nævnes at man i dag som studerende, der søger om optagelse i GB eller AUS, kan følge behandling af visum på nettet, og at behandlingstiden sjældent overstiger en uge – i Danmark er den p.t. ca. ½ år).

- **Kan/skal uddannelser handles på et marked, og hvilken rolle skal Danmark i givet fald spille?**

Der er et internationalt marked for videregående uddannelser, da der i en del lande er underkapacitet på området, samt at det for en del studerende er attraktivt at studere i USA, Vesteuropa, Australien mv. Danmark har efter vores mening en rolle at spille som udbyder af videregående uddannelse på det internationale marked, men under forudsætning af, at vi kan levere uddannelser af en ordentlig kvalitet og til en pris, der matcher vores position på markedet – det er også en forudsætning, at uddannelserne udbydes på engelsk, og at underviserne er kompetente i forhold hertil.

For at kunne spille en afgørende rolle på det internationale marked er det væsentligt, at Danmark fremstår som en seriøs spiller, dvs. at den studerende skal opleve kvalitet før, under og efter studiet.

Når vi på messer i udlandet ser, hvordan andre lande, eksempelvis Australien og i særdeleshed USA og England, har professionaliseret salgs- og markedsføringsarbejdet, kalder det på, at vi i Danmark etablerer en samlet slagkraftig salgs- og markedsføringsorganisation, der med støtte fra respektive ministerier på professionel måde kan sælge dansk knowhow. En sådan enhed bør være uafhængig af særinteresser og ministeriel indblanding, men derimod være direkte knyttet til de videregående uddannelsesinstitutioner. Organisationen skal have et indgående netværk og forståelse for og indsigt i alle niveauer af dansk uddannelse.

- **Hvordan skal vi prioritere udgifterne til uddannelse?**

Vi forstår spørgsmålet således, at der er tale om en prioritering i forhold til globaliseringen mv., og at vi skal tolkes som en interessent, der ser tingene i et lidt bredere perspektiv.

Der er ingen tvivl om, at Danmark har en vigtig rolle at spille i en verden med stigende globalisering – det bliver således mere og mere påkrævet, at dansk arbejdskraft kan agere og konkurrere i globale sammenhænge, men også at vi har en internationalt sammensat arbejdsstyrke i Danmark.

Det anses derfor for hensigtsmæssigt, at initiativer i uddannelsessystemet, der fremmer denne udvikling, opprioriteres. Man bør således fjerne de barrierer, der hindrer globaliseringstiltag i uddannelsessystemet – dvs. øget motivering af de studerende, stimulering af det internationale miljø på uddannelsesinstitutionerne samt lettelse af bureaukratiet i forbindelse med støtte til danske studerendes ophold i udlandet og udenlandske studerendes muligheder for at opnå opholds-/studie tilladelse i Danmark.

Under alle omstændigheder er penge og økonomiske gevinster en motiverende faktor, og som sådan bør det internationale nyde fremme.

- Øget SU ved studier i udlandet
  - Øgede stipendier fra EU
  - Øgede taxametertilskud til internationale aktiviteter – gerne på bekostning af ordinære aktiviteter
  - Belønning af tiltag, der fremmer mobilitet – begge veje
  - Differentieret aflønning af lærerkræfter samt TAP
  - Kompetenceudvikling af personalet
- **Hvordan styrker vi sammenhængen i uddannelsessystemet og gennemførelses-hastigheden generelt?**

Det er et problem, at uddannelserne er delt mellem to ministerier. De burde være under samme ministerium for derved at få større sammenhæng og ensartethed i uddannelsernes udvikling. Et af de store problemer med sammenhængen er meritgivning. Der bør være væsentligt bedre mulighed for at gå videre fra uddannelsesdel til uddannelsesdel (fra EUD til KVU til MVU til LVU).

Ministeriet bør aftale meritten, så det ikke som i dag er decentralt aftalt mellem uddannelsesinstitutionerne og med stor forskellighed fra institution til institution. Det kan være lettere at få merit til en uddannelse på en udenlandsk institution end på en tilsvarende dansk. Et konkret eksempel er, at en dansk studerende med en KVU af to års varighed kun kan få et års merit på Handelshøjskolen i København. Hvis den samme studerende vælger at tage til Oxford, kan han opnå en anerkendt bachelorgrad i løbet af 9 måneder, og på yderligere et år få en mastergrad.

Gennemførelses-hastigheden kan delvis styres gennem SU-systemet med klip svarende til uddannelsens varighed. Dette kan kombineres med krav om løbende fremskridt i uddannelsesforløbet for den studerende.

- **Hvordan forbereder vi de unge bedre til videreuddannelse? Hvordan øger vi de unges interesse for naturvidenskab?**

Dette falder noget uden for globaliseringssynsvinklen, men et par synspunkter på spørgsmålet er, at de unge skal have langt mere anvendelsesorienteret undervisning, hvor de kan prøve tingene af i praksis. Der bør også være en god vejledning både i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne, fx gennem styrket brobygning, erhvervs-klasser, gæstelærere mv.

En af styrkerne på erhvervsskolerne er nærheden til fagene og anvendelsen af teorien. Dette element kan øge de unges interesse for naturvidenskab, hvis de får mulighed for at se naturfænomenerne i praksis, og efterfølgende får de mere teoretisk forklaring. På erhvervsuddannelserne har vi begrebet ”at møde faget tidligt” og muligheden for at lade eleven opleve behovet for at kunne noget tysk for at kunne forstå en manual til bil-reparation på tysk eller kokkelever, som skal læse/skrive menukort og opskrifter på fransk.

